WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація „Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 183. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ВЕРЕСНЯ 1960 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 23, 1960 No. 183. VOL. LXVII.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР, ПІСЛЯ ВИСТУПУ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ, КОНФЕРУВАТИМЕ З ТІТОМ ТА ІНШИМИ ГОЛОВАМИ ДЕРЖАВ

Ню Йорк, четвер, 22-го вересня. — Три години після здачі цього числа „Свободи" на пресу, в Об'єднаних Націях виступить президент З'єдинених Держав Двайт Д. Айзенгавер. Його промова передбачена на годину 11-ту перед полуднем і передаватиметься більшістю радіових і телевізійних станцій. Наперед заповіджено, що у своїй промові до представників держав світу президент Айзенгавер видвигне ряд конкретних пропозицій, у першу чергу справу контрольованого розброєння та допомоги новим африканським державам. На передодні свого приїзду до Ню Йорку президент Айзенгавер змінив дещо свої пляни та рішив залишитись у метрополії також упродовж наступного дня, в п'ятницю 23-го вересня. Під час свого побуту в місті Об'єднаних Націй президент Айзенгавер відбуде конференцію із югославським комуністичним шефом держави маршалом Тіто, який вихопився з-під контролі Москви і тепер вараховується до невтральних держав між Сходом і Заходом. Конференція відбудеться в головній кватирі американської делегації до ОН, що приміщена в готелі Валдорф Асторія. Раніше президент Айзенгавер сидатиме разом з представниками південно - американських країн і на цю зустріч тенденційно не запрошено кубинського диктатора Фіделя Кастра та представників Домініканської Республики. Крім конференції з Тітом, президент Айзенгавер матиме розмову ще з цілим рядом інших голів держав, в цьому з президентом Об'єднаної Арабської Республіки Гамалем Абделем Нассером та індійським прем'єром Неру, але ті розмови передбачені щойно на наступний тиждень, як президент Айзенгавер вернеться до Ню Йорку, щоб на запрошення кардинала Спелмана промовою започаткувати католицьку збіркову акцію на харитативні цілі. Хоча лише кілька годин відділяє друк цього числа „Свободи" від виступу президента Айзенгавера в Об'єднаних Націях, проте технічні комплікації не дозволяють зупинити пресу навіть на тих кілька годин і тому звідомлення про цей виступ можна буде подати не дозволяють зупинити числі, що появиться вже з датою суботи, 24-го вересня.

В ОЧІКУВАННІ НА ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА. Державний секретар Крістіян Гертер (зліва), що очолює американську делегацію на теперішній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, та постійний представник ЗДА в цій міжнародній установі, амбасадор Джеймс Вадсворт, прислухуються перебігові нарад, очікуючи виступу президента Айзенгавера.

ЗДА випустили нову дослідну ракету на висоту 16,600 миль

Кейп Канаверал, Флорида. — 21-го вересня летунство випустило нову ракету „Блю Скавт Джюнійор", яка піднялась на висоту 16,600 миль, щоб там досліджувати можливі атомові експлозії. Ракета з успіхом вилетіла вгору, і всі її чотири частини справно діяли, але була якась хиба в радіовому апараті, який не міг передавати зібраних даних на Землю. Летунство проєктує в найближчому часі випустити ще 11 подібних ракет, які не дуже коштовні, бо кожна з них коштує тільки $500,000. Директор ракетного проєкту підполковник Доналд А. Стайн заявив, що, як на перший раз, треба вважати цю пробу за успішну, хоч не діяла радіова апаратура. Ракета була вгорі 7 годин, куди вона летіла 3.5 години, і стільки ж тривав її спад вниз.

Кеннеді відкидає пропозицію Ніксона щодо перемир'я; Ніксон загострює атаки на противника

Мемфіс, Теннесі. — Демократичний кандидат на президента сенатор Джан Кеннеді 21-го вересня на виборчу кампанію в стейті Теннесі і відкинув пропозицію віце - президента Ричарда М. Ніксона, щоб припинити промови про слабкість ЗДА так довго, як довго в цій країні перебуває совєтський прем'єр Хрущов. Кеннеді сказав юрбі слухачів: „Я хочу виснити, що ніщо з того, що я кажу, не дасть Хрущову більшого підбадьорення від того, що він вже його має. Я хочу його знеохотити, коли говорю про розбудову нашої сили і могутности". Хрущов повинен чути, що Америка с в поході до сили і с господа діяти. Згадуючи про Кастра, сен. Кеннеді сказав, що ніщо не зможе більше підбадьорити Хрущова, як той факт, що „комуністичний сателіт є вже 90 миль від узбережжя ЗДА". Відповідаючи на твердження Ніксонових прихильників про те, що віце - президент є краще підготований до її в закордонній політиці, Кеннеді заявив: „Ті, які кажуть, що вони ліпше зможуть протиставитися Хрущову, не виявили здібностей протиставитися Кастрові". Кеннеді промовляв до тисячної юрби в кількох місцевостях, а в Мемфісі його слухало 10,000 осіб. — Віце - президент Ніксон вів виборчу кампанію в стейтах Індіяна, Кентаки і Мізурі і в своїх промовах загострив свої атаки против свого демократичного противника. Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" В. Г. Лоренс пише, що виступи Ніксона нагадують давніший спосіб виборчої кампанії віцепрезидента, проти чого так завзято виступали демократи. Ніксон назвав сенатора Кеннеді „тим промовцем, який зневажливо говорить про Америку". Він оскаржував свого противника в тому, що запропонував СССР однобічні концесії, які „служитимуть не справі волі, але будуть діяти в тому напрямі, щоб скапітулювати перед СССР". Коли на пресовій конференції журналіст запитував Ніксона, чи він дійсно думає, що Кеннеді пропонує політику капітуляції у відношенні до СССР, то Ніксон заявив, що сенатор Кеннеді не знає, що він робить. Кеннеді є проти комунізму так само, як і я, — казав Ніксон, але тому, що він не розуміється на цих справах і не має досвіду, то він пропонує робити так, що було б корисне для комунізму і для СССР. Ніксон повторив свою давнішу заввагу, що не буде корисне справі миру і волі, коли хтось говорить про слабість Америки ні військовим і економічним оглядом. Демократи повинні при своїй критиці підкреслювати те, що ЗДА є сильні, і що вони можуть протиставитися світовому комунізмові, казав Ніксон.

200 визначних американців заявили Хрущову, що він не є бажаним гостем в ЗДА

Ню Йорк. — Комітет здобуття волі для всіх народів опублікував відкритого листа до Хрущова, в якому заявляється проти побуту Хрущова в ЗДА. Цей лист підписали 200 визначних американців. В цьому листі пишеться таке: „Тепер вже не є можливе деяким американцям приймати вас з такою доброю вірою, як це було минулого року, коли тут було таке бажання в декого. Ми всі свідомі того, що та велика образа, яку ви вчинили нашому Президентові в Парижі і деінде, в дійсності була скерована проти американської нації і проти всіх частин її влади". Між тими, що підписали цей відкритий лист до Хрущова, є між іншими, сенатори Томас Дж. Додд із Коннектикат і Пол Г. Даглес із Ілліной, і конгресмени Волтер Г. Джадд із Міннесоти та Една Ф. Келлі з Ню Йорку.

Американські жиди заявили на Новий Рік, що вони не забули трьох мільйонів своїх братів в СССР

Ню Йорк. — Радіо „Свобода", яке є голосом колиш. совєтських втікачів, передало в навечер'я жидівського 5,721-го Нового Року (Рош га-Шанаг) звернення — релігійну програму до жидів в ЗДА, в якій говориться про те, що жиди у ЗДА і у всьому вільному світі пам'ятають про своїх трьох мільйонів братів, які живуть в СССР. Голова Крайової Конференції Християн і Жидів д-р Луїс Вебстер Джовнс заявив, що моральні і духові вартості Рош га-Шанаг можуть бути прикладом для американців, щоб не послугуватися релігійною нетолеранцією в теперішній виборчій кампанії. „Нашу надію в добробут всіх народів можна буде здійснити тільки тоді, коли триматимемо віри в одного Бога, батька всіх, і пам'ятатимемо Його слова „люби ближнього як себе самого".

Ню йоркська поліція не така то вже чемна

Ню Йорк. — У вчорашньому числі „Свободи", в повідомленні про велику демонстрацію в околиці Об'єднаних Націй минулого вівтірка, 20-го вересня, подано заввагу, що місцева поліція, не зважаючи на масовість і комплікації такої демонстрації, зберігала „подивугідний спокій і коректність". Тепер, поодинокі активні учасники цієї демонстрації мають до цієї заввагу деякі застереження: ньюйоркська поліція не була аж так то вже „подивугідно чемна" до тих, що переступали поліційну лінію або мали свої погляди на інші поліційні розпорядження чи їх не розуміли. Зокрема кінна поліція безпардонно гарцювала кіньми для втримання поліційної лінії, а піхотна поліція тут і там „вирівнювала" цю лінію також при допомозі палиць „приложених до ребер", очевидно не своїх. На цю справу звертає увагу також президент нюйоркських Молодих Республіканців в листі до поліційного комісіонера Кеннеді, жаліючись, що в багатьох випадках поліція ставилась дискримінаційно до анти-комуністичних демонстрацій, толеруючи куди більші вольності про-комуністичних демонстрантів. Були також інші зажалення.

В АМЕРИЦІ

● **22-го вересня в 9-ій годині вечора** почалася астрономічна осінь, бо тоді сонце перейшло через рівник у своїй мандрівці на південь. Тоді дні будуть так само осінню рівнодення, і дні будуть меншати аж до 21-го грудня, коли почнеться зима. В березні 1961-го року сонце буде знов над рівником, і тоді буде весняне рівнодення, а в червні воно буде найдалі на півночі, і тоді матимемо найдовший день на північній півкулі.

● **Армія повідомила**, що в листопаді ц. р. вона потребуватиме 7,000 рекрутів, а в жовтні до армії мають покликати 9,000 рекрутів. Інші роди зброї не покликують рекрутів, бо мають доволі добровольців.

● **Уряд публічного здоров'я** повідомляє, що досліджено молоко, воду і повітря в 59 місцевостях у ЗДА і ствердили, що в березні і квітні ц. р. немає в них такої радіоактивности, яка була б шкідлива для людського здоров'я.

● **Колишній губернатор Ню Йорку і колишній кандидат на президента Томас Е. Дюї**, промовляючи на прийнятті в Гарден Сіті, Н. Й., сказав, що головною виборчою проблемою цього року є те, щоб вибрати на президента таку особу, яка могла повести ЗДА також цього року, що ця країна могла перемогти теперішню небезпечну добу. Такою особою, на думку Дюї, є віце - президент Ричард М. Ніксон.

● **Повідомляють**, що ощадності в ЗДА в місяці серпні цього року збільшилися на $485 мільйонів і виносили $58,860,-000,000. Це збільшення ощадностей було на 21 відсоток більше в порівнанні з серпнем 1959 року.

● **Сенатор Кеннеді** найменував дорадчу раду в справі природних ресурсів ЗДА, які, на його думку, були занедбані теперішнім республіканським урядом. До цієї ради належать кільканадцять осіб, а її очолює конгресмен із Міссісіпі демократ Френк Смит.

● **Державний департамент** повідомив, що треба б щось зробити в тому напрямку, щоб не було „диких" страйків в летунській промисловості, бо вони припиняють оборонну продукцію країни.

Українська Хроніка

● **Виставка малярських праць Любослава Гуцалюка** відбувається в Juster Gallery при 154 Ист 79 стріт у Ню Йорку. Охоплює вона 21 образ і відкрита для відвідування до 8-го жовтня ц. р., кожного дня, крім неділь, в годинах від 10-ої до 5-ої пополудні.

● **Пластова кооператива „Плай" в Торонті** почала випускати на своєму „франкотипі" (машина зареєстрована в поштовому уряді, що друкує на конвертах марку) філателістичний значок, що представляє образ голови Шевченка в молодому віці роботи мистця Мирона Левицького і навколо того образу напис в англійській мові „Тарас Шевченко 1861-1961".

ПОДВІЙНІ СЕСІЇ В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

Теперішня сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку, в якій бере участь совєтський диктатор Хрущов та його гавляйтери із сателітних країн, має виразно подвійний характер: в самому будинку відбуваються наради, а біля будинку постійні демонстрації американських патріотичних організацій. Сцени, одну з яких видно на цій світлині на тлі будинку Об'єднаних Націй, відбуваються кожного дня і характеризують теперішні наради тієї міжнародної установи.

Хрущов заповідає своє довге перебування в Ню Йорку

Об'єднані Нації. — Нікіта Хрущов зробив прикру несподіванку поліції та пресміну ласим на будь-які відомості журналістам, коли він без ніякого попередження нікого двічі в минулу середу вийшов на балькон будинку совєтської місії при Об'єднаних Націях, при 680 Парк Евеню, на розі 68-ої вулиці. Вперше це сталось о год. 3-ій, а вдруге — 6:45. За кожним разом коло 50 американських журналістів і фотографів, які безперервно займають протилежний кут вулиці, чигаючи на можливість дістати якусь вістку чи світлину, — засипували його запитами. Та імпровізована пресова конференція велась криком, на віддаль понад 25 стіп. На запит, як довго він, Хрущов, перебуватиме в Америці, він відповів: „два тижні після закінчення нарад". На те йому сказали, що закінчення нарад буде в січні наступного року, що його очевидячки здивувало. Коли йому звернули увагу, що зупинившись тут до листопада він був би обсерватором американських виборів, Хрущов відповів: „Що мені з того, коли я і так не голосував би". Хрущов жалівся, що є „під хатнім арештом" та вислів своє обурення з приводу ворожих демонстрацій, назвавши демонстрантів „найму̀дрішими людьми в Америці, бо вони кричать". Але — додав він — „правдиві американці" це ті, які ось спокійно проїздять попід дім совєтської амбасади, при чому вітаючи приязно кивають рукою. „Зідки ви знаєте, що це американці?" — запитали його журналісти, які пригадали йому, що перед американською амбасадою у Москві теж відбувались ворожі демонстрації. „Вони були реакцією на американську провокацію" — сказав Хрущов. На запит, що він думає про клопоти Касто з отриманням приміщення в Ню Йорку, Хрущов вислав журналістів до посадника міста Ню Йорку і, мусьо, до Рокефелера. Хрущов давав викрутні відповіді на запити щодо ідеологічних і політичних розбіжностей між Москвою і Пейпінгом, твердив, що він „не читав" заяв Мао Тсе-тунга та заперечував, наче б китайські комуністи стояли на становищі, що війна неминуча. На запит, чи Москва підтримує далі Люмумбу, Хрущов відповів, що вона підтримує легальний уряд, створений згідно з законами демократичної конституції Конга, такий уряд, що його обрав парлямент. Цим він ніби дав пізнати, що СССР не признає нової влади в Конго. Хрущов заявив, що він „з приємністю" виступив би у Клюбі заморської преси або в телевізії. Між Ніксоном і Кеннеді Хрущов не бачить „ніякої різниці". Він знову застерігся проти міжнародної контролі у програмі розброєння, бо „навіщо вона потрібна, коли буде знищена вся зброя". — Шеф комуно-російської охрани ген. Захаров повідомив через державний департамент, що ніби Совєти дістали відомості про „змову" на життя Хрущова. Його ніби мають застрелити з кріса, скритого у фотоапаратів із ябити бомбою, киненою з автобусу. Поліція вважає, що це нова совєтська пропагандивна штука, яка має на меті ввести заколот та нацькувати поліцію проти пресовиків і фотографів.

НАТО переводить великі морські й суходільні маневри

Лондон. — На території Данії і Західньої Німеччини 45.000 англійських, данських і німецьких вояків беруть участь в суходільних маневрах, що ними керує командант північно - європейських військ НАТО, англійський генерал Гораціюш Міррей. Західньо - німецька поліція в Шлесвіг-Гольштайні і сусіжних провінціях має важкі завдання зберігати сак-так нормальний цивільний рух під час отих великих маневрів. Водночас у східній частині Атлянтійського океану 71 американський воєнний корабель, 29 англійських 19 норвежських, 15 французьких, 5 голляндських, 4 португальські і 3 канадійські беруть участь в морських маневрах під командуванням адмірала Роберта Деннісона, головного команданта альянтської фльоти на Атлянтику. Одна частина тих морських одиниць має за завдання переходити другій частині, що нею командує англійський адмірал Деринфорд-Слейтер, перемикнутись через Гібральтар на Середземне море. Знову на Середземному морі із центром на Мальті відбуваються 12-денні морсько-летунські маневри з участю збройних сил ЗДА, Англії, Франції, Італії, Греції і Туреччини. Совєти, які знали заздалегідь про запляновані маневри НАТО, вислали на ті води торговельні кораблі із шпигунською місією. Один такий корабель, який „випадково" був посередині 60 західніх воєнних одиниць, діставши пересторогу від американського головного ... перешкоди ... від небезпечного обширу.

В ОН ЗАКІНЧЕНО ФОРМАЛЬНІ СПРАВИ, ПОЧАЛИСЬ ГЕНЕРАЛЬНІ ДЕБАТИ

НОВОПРИЙНЯТІ МУРИНСЬКІ ДЕРЖАВИ ПРОСЛАВЛЯЮТЬ ФРАНЦІЮ І ПРОТИВЛЯТЬСЯ ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ В АФРИЦІ

Об'єднані Нації. — У середу 21 вересня ц.р. закінчено на Генеральній Асамблеї ОН формальні справи, а саме обрано віце-президентів і сімох голів Комісій ОН. Головою найважливішої Політичної комісії став цейльонець сер Клод Кореа. Зрештою, засідання в середу було виповнене промовами репрезентантів 14-х нових членських держав. Це була — за ствердженням пресових коментаторів — ревія муринських дебютантів, які проте у тому своєму першому виступі запрезентувались дуже гідно. Найвищий урядовим ступнем був прем'єр Республіки Того Сільванус Олімпіо. Він рішуче застерігався проти того, щоб африканський континент перетворювати у терен холодної війни, яка існує нині у світі між двома великодержавними блоками. Він пояснював діловo, чому африканські народи є за мир: бо мир означає для них поправу їхнього економічного й культурного стану та стабілізацію їхньої молодої державности. Майже всі без вийнятку муринські промовці прославляли Францію, зокрема її президента де Голя, за лібералізм та мудрість у ступеневому реалізуванні політичних амбіцій в окремих французьких колоніях. Представник Республіки Малагасі (Мадагаскар) цитував тамошню народну приповідку, що ніхто не відштовхує від себе човен, що ним переїхав ріку: цим він пояснював, що вчорашні французькі колонії, нині самостійні держави, надалі будуть зберігати з Францією найтісніші політичні та культурно-господарські взаємини. Проте самі французи в Об'єднаних Націях, яким було дуже приємно слухати тих похвал з уст новоприйнятих муринських репрезентантів, що по суті становили заперечення комуністичної пропаганди про колоніяльних експлуататорів-імперіялістів і агресорів, — висловлювали сумнів, чи їхні муринські союзники, члени Французької Спільноти, підтримають Францію, коли на денний порядок нарад прийде справа Альжиру. Головна Комісія, яка складається з усіх віце-президентів Генеральної Асамблеї і голів Комісій має вирішити остаточно денний порядок сесії. Мандатна Комісія має вирішити, яку репрезентацію Конга визнати за легальну й управнену до участи в нарадах. Але без уваги на ці формальні справи, у четвер 22 ц. м. почались вже генеральні дебати.

З Конга викидають комуністів — жадають відкликання військ Гани і Ґвінеї

Леопольдвіль. — Новий шеф конголійського війська полк. Жозеф Мобуту, який до кінця цього року перейняв всю владу в державі, не касуючи урядів президента ні прем'єра, але призначивши „Колегію високих комісарів" для різних ресортів державного життя, видалив з Конга двох найближчих і найвпливовіших дорадників Патріса Люмумби, які штовхали його в бік комунізму та разом з совєтським амбасадором підготовляли повне скомунізування Конга. Цими виникненими дорадниками були француз Серж Мішель, який в Тунісії співпрацював тісно з закордонно-революційним урядом альжирських мусульманських націоналістів, — та пані Андре Блюем, ґвінейка, бельгійсько-муринського походження. Всі совєтські літаки, що їх доставлено урядові Люмумби, важко навантажені зброєю і пропагандивною літературою, що її привезли були совєтські „техніки", вже відлетіли з Конга, таксамо забрались геть майже всі 650 совєтських „техніків". Названий полк. Мобуту звернувся з формальною вимогою до репрезентанта ОН в Конго, індійця Расшвара Даялля, щоб Об'єднані Нації відкликали з Конга війська Гани і Ґвінеї. За причину подав він втручання тих військ у внутрішні справи Конга та знайдені докази, що ґганський президент Кваме Нкрумах та командант ґвінейських військ ген. Лямсане Діяме підтримують комуністів в Конго. Ґганські вояки — скаржиться Мобуту — не допустили до арештування Люмумби, хоч до розпорядження про його арештування було підписане прокуратором, а наказ був виданий президентом Конга.

Голляндія проти послаблення НАТО

Гаага. — Королева Юліяна виголосила в минулий вівторок традиційну щорічну промову в т. зв. Залі лицарів в палаці з 13 ст., ствердивши в ній вірність Голляндії супроти Північно-атлянтійського пакту. Королева підкреслила, що закордонна політика Голляндії і її концепція оборони спирається на системі колективної безпеки і що тому Голляндія є проти будь-якого послаблення НАТО. Тому королева поручила — не висловлюючи оцінки свого уряду — підвищення видатків на оборонні цілі. Цей уступ з промови королеви Юліяни західні коментатори вважають за пересторогу проти плянів французького президента де Голя, що ніби хоче заступити колективну систему НАТО тріюмвіратом ЗДА, Англії і Франції, а також пересторогою проти Бельгії, яка заповіла зменшення видатків на військо. З уваги на тісний голляндсько-бельгійський союз, Юліяна висловила співчуття Бельгії за її прикрості з приводу Конга та побажання надолужити розвитком свого господарства, зазнані в Конго втрати.

У СВІТІ

● **В Італії** зливні дощі спричинили повені, в яких згинули 22 особи. Тереном найбільшої стихійної катастрофи стала північна Італія, де виступила з берегів ріка По і середня, де виступила з берегів Тибр. Самого прем'єра Амінторе Фанфані захопила повінь в дорозі між Пізою і Римом. Залізничний шлях був перерваний і він мусів перевести ніч в містечку Гроссето. Дощі у горах спричинили великі лявіни.

● **Марокканський король Мохаммед V** доручив своему синові, наступникові престолу Мулай Гассанові, що вихав на чолі делегації з Марокко на Генеральну Асамблею ОН, підтримувати претенсії мусульманських альжирців, що боряться проти Франції. Таким чином Марокко приєдналось в одвертому конфлікті проти Франції, дармашо Мохаммед V має прозахідню орієнтацію і хоче добрих взаємин з Францією.

● **Залі пленарних нарад Об'єднаних Націй** має 2,300 місць для делегатів держав і 1,340 місць для представників преси. Всі місця будуть вщерть повні в перших днях генеральної дебати теперішньої 15-ої сесії Генеральної Асамблеї. Генеральний секретаріят і адміністрація будинку ОН мали величезний клопіт, де примістити делегації нових 15-х держав, що будуть прийняті на першому засіданні у вівторок.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

42 невтральні

З прийняттям у минулий вівторок, на першому засіданні 15-ої сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, у склад членських держав цієї установи 14-ох дальших країн, число членів ОН зросло до 96. У найближчих днях приймуть ще дві муринські країни — Судан і Сенегаль — і тоді число членів буде 98. Із зміною цифер змінюється також політична конфігурація сил в Об'єднаних Націях. Коли чартер ОН підписало 26-го червня 1945-го року 50 держав, а ще в 1950 році, десять років тому, було там їх лише 59, то Захід, включаючи 20 американських держав, розпоряджав тоді сильною і безспірною більшістю. Але у попередній Генеральній Асамблеї на 82 голоси Захід мав уже певних лише 23 голоси поруч із 20-ма державами латинсько - американського бльоку, який не завжди був одностайний. Африкансько-азійський бльок, що називав себе невтральним, нараховував 28 голосів, а окремо трималися теж ніби невтральні Ізраїль, що здебільша голосував із Заходом, та Югославія, що в закордонній політиці майже з-правила йде з Совєтами. З прийняттям 13 муринських держав невтральний бльок зріс до 42, а в найближчому часі зросте до 44. Ясно, що при існуванні принципу рівности всіх голосів цей азійсько - африканський бльок стає вирішним чинником у прийманні всіх ухвал ОН.

Цією зміною характеру Об'єднаних Націй пояснюють навіть приїзд Хрущова. Мовляв: пройшов він задніми дверми до Ню Йорку головно для того, щоб заімпонувати новим азійсько - африканським державам, захопити ідею генерального і тотального міжнародного роззброєння, дістати змогу говорити з усіми тими муринськими ватажками і прихилити їх до себе обіцянками великодушної, нібито цілком некорисливої, непов'язаної з ніякими політичними вимогами фінансової і технічної допомоги. Аж ось чуємо, що Тіто претендує на ролю голови невтралістів в Об'єднаних Націях. Всі три диктатори — Тіто, єгипетський Насер і індонезійський Сукарно та демократичний прем'єр Неру є задеклярованими „співіснувальниками" і в багатьох закордонно - політичних справах ідуть здебільша по лінії совєтської політики, проте не всі азійсько - африканські країни одностайні. Є між ними деякі з виразною західньою орієнтацією, наприклад, Лібія, Тунісія, Марокко, подекуди Ляос і Камбоджа, Сіям і Пакістан належать до прозахіднього Південно - Східнього пакту, а всі 13 новоприйнятих африканських країн є членами Французької Спільноти. Та й Індія з Цейльоном є членами Британського Коммонвелту і природно рахуються з опінією Лондону. З другого боку Югославія, Індія, Афганістан, Індонезія чи Об'єднана Арабська Республіка дали знаменитий приклад іншим азійсько - африканським державам, особливо найбільш відсталим і потребуючим, як то „невтральне телятко ссе двох корів" — Москву й Пейпінг і водночас Вашингтон та европейський Захід.

Приклад Конга ввів у цю проблему нову непередбачену заковику. Ніколи ще так ясно, драстично й скандально не виявлялась державна незрілість народу, як на прикладі Конга. Москва, яка метнулась була використати примітивного демагога-амбітника Люмумбу для своїх цілей, перетягла струну. Переслання Люмумбі поза плечима ОН 15 літаків, 100 транспортних авт та кількасот „техніків" і гостра пересторога збоку ЗДА настрашили азійсько - африканських лідерів, що Конго перетвориться в нову Корею і що на цьому потерплять всі вони. І тому на надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї ОН всі азійсько - африканські народи заявились за Гаммершильда і проти становища Совєтів. Чи Хрущов продовжуватиме тактику слона в крамниці з порцеляною, чи застосує іншу, і як поведуться азійсько - африканські країни — це покаже вже найближче майбутнє. Але для Америки і всього вільного світу настала нагода стосувати на африканському терені активну й конструктивну політику: дійсної й ефективної допомоги з одночасним гострим таврованням комунізму та з освідомлюванням тамошніх народів на примітивному стані культури — що таке комунізм і що таке дійсний російсько - комуністичний колоніялізм. Тереном цього двобою стане й форум Об'єднаних Націй.

Безмежна забріханість

Наш нарід не від сьогодні знає, що терор і забріханість це два головні засоби рабовласницької комуно - диктаторської системи. Вся ця система на терорі й брехні їде, терором і брехнею поганяє. Відома історія, як під час великого голоду в Україні в 1933-му році продавець газет стояв на вулиці українського міста серед померлих з голоду людей і заохочував читати в „Правді", що „капіталістичні акули брешуть про голод". Так було за Сталіна і так є за його „вірного соратника" Нікіти Хрущова. Найновішим прикладом безмежної забріханости большевизму може послужити те, що пише й говорить совєтська пропаганда про теперішній побут Хрущова в Ню Йорку.

Кожний вільний громадянин знає, як є воно з Хрущовим в Ню Йорку і як було під час його прибуття на „Балтиці". Тільки найчисленніші в історії цієї метрополії відділи поліції можуть охоронити того диктатора та його гавляйтерів із сателітних країн від активного виявлення народнього гніву. Свою опінію про цих кривавих злочинців виявляють велелюдними демонстраціями всі прошарки населення Ню Йорку, а залога совєтського корабля, що ним приїхав Хрущов, мусіла сама вивантажувати його багаж, бо американські робітники, зорганізовані в своїй професійній спілці, відмовились обслуговувати „комуністичну голоту".

Як же інакше виглядає все це в совєтській пресі і радіо! Переглядаючи найновіші числа московських „Ізвєстій" і „Правди", прямо віри не йметься, що така брехня, як там подається про поїздку і побут Хрущова в Ню Йорку, взагалі можлива. Ті два головні голосники совєтської брехні повідомляють, що мільйони американців і інших людей в світі з „безмежною любов'ю та найсердечнішим хвилюванням і надіями" очікують і вітають „главу" совєтського уряду Нікіту Сергійовича; що всі ці мільйони проклинають і засуджують президента Айзенгавера, державного секретаря Гертера та американський уряд за те, що вони обмежили свободу рухів комуністичних диктаторів до Мангеттену, і що це обмеження подиктоване виключно страхом не за безпеку тих комуністичних комівояжерів, як це є на ділі, але, мовляв, страхом, що „нарід" може ви вити цим комуністичним злочинцям забагато сердечности й ентузіязму або й „повстати" проти своїх „капіталістичних гнобителів".

Зайвий раз доказуваний цим факт, що совєтська система може вдержуватись тільки на терорі й на брехні, свідчить про все інше, тільки не про її силу і не про її тривкість. І знову пригадується клясичне твердження Лінкольна, що „можна деяких людей одурювати ввесь час, або всіх людей деякий час, але не можна одурювати всіх людей ввесь час". Раніше чи пізніше вся ця забріханість мусить скінчитися, а з нею скінчиться й та система, що її сплодила і нею вдержується. Ширення правди, так добре виявлене українцями також в останніх протихрущовських демонстраціях, до цього провалу забріханого комунізму дасть свій поважний вклад.

Не комедія, а диверсія

Не зважаючи на всі дипломатичні звичаї та приписи і прийняті у взаємних між людьми норми поведінки, кубинський диктатор Фідель Кастро прибув до Ню Йорку, на територію ЗДА, для участи в Генеральній Асамблеї ОН, розхристаний, у своїй щоденній партизанській блюзі і так же розхристано, вороже й образливо для держави, що є господарем країни, в якій відбувається зібрання ОН, почав поводитися на цьому терені. Незадоволений, буцімто, приміщенням в одному з нюйоркських готелів, чи точніше оплатою за нього і неможливістю „бівакувати" в цьому готелі по-кубинськи, включно з печенням привезених з Куби курей і лущенням кубинських горішків, Кастро з усім своїм 80-членним почетом переїхав до будинку Об'єднаних Націй, де загрозив, що піде ночувати в Центральному Парку, якщо йому не дадуть „відповідного" приміщення. Коли ж йому запропоновано безплатне багатокімнатне приміщення в одному з найдорожчих готелів в Ню Йорку „Коммодор", він категорично відмовився, заявивши, що знайшов вже собі сам приміщення і перебрався до готелю „Тереса" у негритянській дільниці Гарлемі.

Учинена Кастром авантюра викликала широкий відгомін в американській і світовій пресі, і дехто пробував її назвати безвідповідальною витівкою чи пак комедією кубинського диктатора. Проте, попри всю свою сміховинність, ця „комедія", особливо ж після відвідин Кастра Хрущовим у тому ж гарлемському готелі, має ще й цілком серйозний, добре викалькульований і проведений в порозумінні з Москвою аспект. Кастро перебрався в негритянську дільницю, щоб заманіфестувати свою солідарність з буцімто дискримінованим негритянським населенням ЗДА, щоб здобути собі симпатії африканських народів і посилити серед них антиамериканські настрої. „Несподівані" відвідини Кастра Хрущовим у цій негритянській дільниці в супроводі прихильних до Кастра манiфестантів, які закінчилися „ласкавим" дозволом обидвох диктаторів сфотографувати себе, як то вони обіймаються серед натовпу кубинців і негрів, тільки підкреслили цілком відкриту тенденцію Москви і Гавани змобілізувати за собою і проти ЗДА опінію азійсько - африканських народів і голоси їхніх делегацій на терені ОН.

Переїзд Кастра в негритянський готель і відвідини його Хрущовим безпосередньо перед відкриттям XV Генеральної Асамблеї ОН і наполегливе використовування цих подій совєтською пропагандою, що їй — до речі — дуже активно й успішно, хоч може іноді й несвідомо, допомагають деякі американські пресові агенції та часописи, все це є тільки передсмаком і початком докладно і широко запляновано московської диверсії проти вільного світу на терені ОН. Обмеження рухів Хрущова районом Мангеттену не перешкодить Совєтам у здійснюванні дальших несподіванок, таких, як братання Хрущова з Кастром у Гарлемі, чи всякого роду спроб здискредитувати ЗДА в очах світу, підірвати їх престиж і вагу в Об'єднаних Націях. Совєтсько - бльоковий театр маріонеток започатковано виступом Кастра. Треба чекати дальших диригованих Хрущовим виступів московських ляльок — подгорних, мазурових, кадарів, гомулок, новотних, жівкових і подібного роду манекенів, що їх притранспортовано на Генеральну Асамблею ОН не для самого тільки показу чи манiфестації, але для проведення цілком конкретних завдань.

НЕВІДОМО, ЩО СТРАШНІШЕ

Париж. — На перший погляд у Франції ніби й нема ніяких змін. Зокрема так виглядає з останньої пресової конференції де Голя. Але поважна кількість голосів саме цю відсутність змін вважає за небезпечне явище.

Війна в Альжирі тяжить на країні страшним тягарем. Матеріяльно, політично й морально. Це правда, що в чисто мілітарній ділянці штаб може похвалитися успіхами: значні військові операції повстанців майже припинились. Але хто знає тактику партизанської війни, той знає, що це не має значення, коли втримується підпільна мережа. А вона втримується, навіть у тих таборах, де перебувають виселені араби з прикордонних смуг. До того ж в тих таборах панують злидні, про які й французька метрополітальна преса говорить з жахом.

Дуже небезпечним явищем слід уважати також розпад Федерації Малі. Сенегаль проголосив свою незалежність, викликавши тим незадоволення Судану. З одного боку це буря в склянці води, але з другого боку небезпечним є те, що Судан вже говорить про підтримку альжирського підпілля. Відомо, що всі молоді держави Африки мають амбіцію ощасливити свій континент ідеєю єдности. При цій спільній амбіції вони намагаються переліцитувати одна одну бодай в заявах. А це означає, що коли Судан заявився за альжирським підпіллям, то можуть заявитися за тим самим і всі інші держави Африки.

Відомо, що на Генеральній Асамблеї ОН справа Альжиру буде поставлена. Ніхто не робить секрету з того, що майже нема надій, щоб ця справа не прийшла на голосування. Як вона буде вирішена — це навіть не важно. Але уявім собі на хвилину, що деякі самостійні молоді держави з тих 16, що їх кандидатуру до ОН підтримує Франція, голосуватимуть проти Франції.

Генерал де Голь рішив не підпорядковуватися ніякій ухвалі ОН, якщо вона буде проти сучасної політики Франції. Якби таке сталося, він готовий навіть вивести Францію з ОН. Дійде до цього чи ні, французький уряд уважатиме явним афронтом всяке голосування проти своєї постави в альжирському питанні. Отже — у випадку, коли якась держава Французької Спільноти голосуватиме за альжирською резолюцією, її відносини з Францією автоматично зіпсуються.

Можна по-різному оцінювати значення тієї чи іншої держави Французької Спільноти для Франції, але Спільнота являє господарську цілість, і попсовані в ній відносини означатимуть розвал системи в політичному і господарському відношенні. Можна буде аж потім дискутувати, хто більше на цьому розвалі втратить. А чи не скористає з цих втрат „третій", тобто Москва?

Тому ввесь світ з великим напруженням чекає Асамблеї з огляду на присутність на ній Хрущова, але з ще більшим напруженням чекає на неї Франція, бо, поруч плянетарних справ, там розігруватиметься і винятквої ваги партія для Франції.

Та хто знає, чи саме тепер не переживає Франція ще гіршої небезпеки в моральній площині. У Парижі відбувається перед військовим трибуналом процес, що його преса зве процесом „резо Жансона", тобто підпільної мережі Жансона. Сам Жансон на лаві підсудних не сидить, бо він утік, переховувався якийсь час у самому Парижі і навіть відбував пресову конференцію з чужинецькими журналістами. Але члени „його мережі" відповідають за підтримку альжирського підпілля.

Підсудних боронять ліві адвокати, які намагаються саботувати хід процесу, бо інакше їм важко боронити підсудних, проти яких є надто багато доказів. Підтримка підпілля, з рук якого падають французькі вояки, це в очах закону — державна зрада. Адвокати не маючи змоги заперечити вини підсудних намагаються зробити з процесу сміховище. Вони намагаються осмішити трибунал, скомпромітувати суддів та прокуратора і тим змусити суд до поблажливости. Але для читача звітів з процесу все стає неясним. Все зводиться до абсурду. А коли падає пошана до суду, тоді наступає деморалізація, зникає ієрархія вартостей, а це ж найбільша недуга сучасного світу. Нігілізм — предтеча большевизму.

Ось тут і приходимо до моральних наслідків альжирської війни. Риба смердить від голови. Деморалізація йде від інтелектуальних кол. Тиждень тому преса принесла скупі вістки про те, що прокуратура має намір висунути оскарження проти 150 інтелектуалів і письменників, між якими знаходимо такі прізвища як Жан Поль Сартр, Андре Бретон, Сімон де Бувуар, артистка Сімон Сіньоре, герой підпілля Веркор і інші — за те, що вони підписали маніфест, в якому схвалюють дезерцію з війська покликаних до служби в Альжирі.

Годі собі уявити у Франції такий процес, на якому було б стільки славних підсудних. Француз з природи схильний виступати в обороні покривдженого й слабшого. Ці інтелектуали виступають проти війни в Альжирі, вважаючи альжирців слабшою стороною. Всі вони ліві, але ж альжирське питання не є в руках комуністів, і тому суд проти письменників був би судом не проти комунізму. В очах французів і закордону такий процес був би свідоцтвом, що в країні не все в порядку.

Заява відомого видавця: „Я волів би тисячу разів бачити мого сина дезертиром, як катом . . ." появилася в пресі, і часопис, в якому її видруковано, не був конфіскований. Мало того — часопис цей виразно проурядовий. Вся преса наробила б такої реклями противникам війни, що хто знає, які б були з того наслідки. Тому, мабуть, процес не відбудеться, як досі не було процесу за сконфісковані книжки, автори яких виступали проти війни чи проти тортур в Альжирі.

І видавці вже сконфіскованих книжок, і згадані письменники та інтелектуали стоять під закидом деморалізації армії. Чи вони будуть засуджені, чи ні, — це другорядна річ. Важливе те, що такі заяви, як наведена вище, читають усі, і від них молодь деморалізується. Вона остаточно перестає вірити в державну систему й її моральність. А це більш небезпечне, як будь-що інше.

Такі невеселі перспективи напередодні Асамблеї ОН і напередодні сесії французького парляменту. Не веселіше представляються й справи в соціяльній ділянці. Їх ледве рівноважить факт, що до школи пішло 9.500,000 учнів, що успішно закінчене пробне прокладання газопроводу, яким натуральний газ із Сагари їтиме до Европи. Важко бо сказати, чи матеріяльні осяги можуть рівноважити моральні небезпеки. Важко бо сказати, що матеріяльне важливіше від морального.

О. Д-вич

ПОПУЛЯРНІСТЬ АВТОБІОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ

У ЗДА кожного року з'являється коло 8 тисяч книжок із різних ділянок красної й наукової літератури. Серед творів красного письменства велику популярність мають книжки автобіографічного змісту. Є це або повні автобіографії визначних осіб, або спогади про окремі періоди життя тих осіб. Ці книжки належать до т. зв. „бестселлерів", тобто творів, що їх американці найбільше купують. Деякі видавці побоюються, що твори з автобіографічним змістом відсунуть на друге місце чисто белетристичні твори — повісті, романи та оповідання.

Заступник редактора журналу „Огляд книжок", який появляється разом із недільним виданням „Ню Йорк Таймсу", Реймонд Волтерс, молодший, обрахував, що цього року вже 20 автобіографічних творів належать до „бестселлерів". Це, зокрема, книжка Мосса Гарта „Акт перший", якої вже продано 200,000 примірників; Александра Кінга „Щоб цей дім був забезпечений проти тигрів" — 137,000; д-ра Тома Дулі „Ніч, коли спалено гору" — 100,000; Гаррі С. Трумана „Містер Ситизен" — 60,000; Перл Мести „Перл" — 16,000 і т. д.

Автобіографічні твори, якими захоплюються американські читачі, на основі їх змісту і духової настанови авторів можна поділити на дві групи.

До першої належать твори, автори яких пишуть традиційним способом, обережно й дискретно змальовуючи життьовий шлях свій власний і тих осіб, про яких згадують у своїх книжках. До цієї групи можна зарахувати автобіографії військовиків: Де Голя, польового маршала Монтгомері і генерала Ведемаєра; політиків — президента Трумана і Джеймса Ф. Бирнса; лікарів — д-ра Дулі і Джозефа Г. Пека, а також спогади правників, письменників, славних спортовців, жінок славних мужів та театральних і кінових зірок.

До творів другої групи належать книжки, авторами яких є гангстери з доби прогібіції, колишній наркоман, вилікуваний алькоголік, власниця дому розпусти, колишній комуністичний шпигун, ґвалтівник жінок, вбивник, що відбуває досмертну кару.

Журналіст Волтерс стверджує, що три чверті авторів цієї другої групи написали свої книжки не самі, а за допомогою інших осіб, що вміють тримати перо в руці, хоч не завжди це зазначено на титульній сторінці. Чому всі ці люди, від генералів і визначних політиків аж до гангстерів і наркоманів уважали за потрібне вступити на письменницьке поле?

Для цього були різні мотиви. Деякі колишні вояки й політики вважають, що вони повинні написати про своє життя, щоб насвітлити добу, в якій вони діяли. Так заявляли польовий маршал Монтгомері і генерал Марк Кларк. Особи, які здобували славу на сцені, публікуючи свої спогади, хотіли ще раз блиснути перед громадянством. Деякі особи, пишучи свої спогади, вважали це за своєрідну духову терапію. До них належить славна кінова зірка Мері Астор, авторка „Мої історії". Інша кінова зірка, Етел Вотерс, писала свої спогади з думкою про те, що вона допоможе комусь зробити кар'єру, так як зробила вона, вийшовши з филадельфійських нетрів.

Але найбільше авторів пишуть свої автобіографії для того, щоб заробити на тому гроші. І так, Шейла Грегем за свою книжку, переповнену голлівудськими плітками, заробила 200.000 долярів. Журнал „МекКолл" заплатив кіновій зірці Жа Жа Габор за право здраматизувати її спогади 100,000 долярів.

Прикметною рисою цих численних спогадів і автобіографій є те, що вони — історично правдиві, хоч деякі автори несвідомо розминаються з правдою, коли пишуть про своїх приятелів чи знайомих, а деякі представляють себе так, якими вони хотіли б бути, але не є ними в дійсності. Людська пам'ять з часом притуплюється, і автори спогадів деколи рожевими фарбами розмальовують те, що вони колись переживали. Борис Мороз, автор книжки „Мої 10 років в ролі контршпигуна" твердив, що „маленька прикраса ніколи не пошкодить добрій історії". Джеролд Френк, який написав спогади Лілліяні Рат, Діяні Барримор, Шейлі Грегем і Жа Жа Габор заявляв, що старався писати їх так, щоб передусім зацікавити читача.

Українці мало пишуть спогадів і автобіографій, в яких у правдивому світлі представлялося б ту добу, в'якій вони жили. Про фінансовий мотив до писання подібних книжок немає й що згадувати, бо наші видавництва не можуть платити належних гонорарів. А проте в останніх десятиліттях життя було таке для них бурхливе, що, взяте на папір — читалося б немов фантастичний роман. Може прийде ще час, коли за добре написані спогади платитимуть українські видавництва величезні гонорарі, і тому навіть в рукописі є вони тепер потенціяльним маєтком для їх автора або членів його родини.

Численні наші люди переходять на емеритури. Вони мають час і можливість, щоб описати все те, що пережили і чого були свідками. Це було б теж колись важливим джерелом для наших істориків.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ"

Вважаю ініціятиву УНСоюзу в справі організації Фонду Наглої Ootреби незвичайно важливою. Не думаю, щоб знайшовся хтось серед членства УНСоюзу, що не приєднався б до неї. Дивно, що інші наші забезпеченеві організації в Америці мовчать у цій справі! Невже питання волі чи неволі, а може й суцільної заглади нашого народу є для українців тих організацій байдужим? Щось не хочеться такої думки припускати!

Мало того! Ініціятиву УНСоюзу, я вважаю, повинні підхопити українці по всіх країнах поселення і організувати такі ж „Фонди Наглої Потреби". Грізні часи насуваються, наближається момент вирішення питання „бути чи не бути" нашого народу, і приготований заздалегідь гріш може стати у великій пригоді! Не можна легковажити жадним сотиком! Партійні чи будь-які інші міркування повинні тут відійти на задній плян!

А може я тут „ламаюсь у відкриті двері"? Може ті думки вже висловлено на сторінках „Свободи"? Може такий „Фонд" вже зорганізовано і по інших наших забезпеченевих організаціях в Америці, і по країнах поселення українців, та вже зібрано мільйони долярів, а я все це проспав? Дай Боже!

М. Млаковий

Підписаний висилає свою дивіденду в сумі $1.45 і ще крім того грошовий переказ на $3.60 на такий потрібний під теперішній час Фонд Наглої потреби та закликає всіх рогатинців скласти відповідні пожертви на цей фонд.

Кісь Павло
(70 літ, Вест Айліп, Н. И.

Пересилаю чек на суму $66.05, як дивіденди від членів 320-го Відділу і бажаю щонайкращих успіхів у цій важливій ініціятиві.

Іван Балко
Балтімор, Мд.

Робите добре діло та щасти Боже Вам у перепровадженні згаданої збірки.

Михайло Любинецький
Питсбург, Па.

Фонд Наглої Потреби — це дуже гарне діло. Велика подяка для того, в кого вигринула ця перша думка. Одна тільки біда, що майже уся жертвенність падає на одних і тих самих людей. Добре було б, щоб і решта нашого громадянства збудилася до цієї жертвенности, бо у них на все вистачає, тільки вони здалека від добродійних пожертв.

Дмитро Гарайджук
Лос Анджелес, Кал.

Михайло Островерха

В ТОВАРИСТВІ ЕОЛЯ . . .

Перший — прибіг до мене легіт вітерця, як розсміяний юнак, і дихнув на мене промінним теплом сонця.

Очима, як чистою жаждою, полинув я по зелених верхах. Зупинився на полянах і лужках, як на моїм Багрівці.

— А в серці тугою загарчав, мов страшною посухою річка, заскриготів своїми каменюками далекий шум мого Прута! —

— А в душі, відгомін нашої сопілки так забанував, мов каяття грішника перед Отцем!

На лузі ж побачив я нашу, кучеряву ту правдивісіньку материнку! Я присів біля неї. Радше — припав я до неї! Я погладив її! А вона розніжнилась і моїм серцем спалахнула, запахла, сонцем затремтіла і: зворушені, що ми себе знайшли!

Штивний деревій на нашу ніжність білим цвітом здивувався і гірко посміхнувся! . .

Ромени, притакуючи за нами, заколивались! . .

**

Жене вітер, хмари гонить, розриває їх. Зелені верхи в сірі тони вповиваються. Дене-де, час до часу несміливо блисне синява.

— В Помпеях, малесенька абсидка в синявому тоні, а в ній гомін пісні цикади!

**

Довкола мене, на сіножаті, ніжно й тихо шумлять трави і своїм плесом у сонці вилискують.

Вітерець милується усміхом материнки й моє серце нею закосичує.

Небо — чисте, блакитне й таке глибоке та безхмарне, мов очі в Мадонни Б. Люїнія.

Простори такі прозорі, читкі та зеленню проймливі й дзвінкі, як фонтани Риму.

Мурайки — й ті цій красі дивуються!

Блакитні орхідеї з ритмом вітерця поклоняються Небу.

**

Це мрії, на канві мого рідного краю ткані.

Де ж та наша плішка чи пастушок, що понад луги літав, на корови сідав, щасливий, хвостиком вимахуючи?

Де ж той ковалик, що від першого згуку на сході, він кує, дзвенить, а за кожним дзенькотом хвостика, підносячи його вгору, червоним пір'ячком чваниться?

А де ж той жайворонок, що зринає непомітно й тугеньку, безперервну —о, яке ж це клясичне леґато! — пісню з нашої землі і з серця нашої людини — що її тут уже безповоротно: нема! — все вище в простори несе, Творця прославляючи?

Де ж той джмелик і дика бджілка, що від цвітки до цвітки на сіножатях, обніжками й суголовками, припадають і бринять на такій лірі, що струни з сонця має, для нашого серця меди збиравши?

Де ж та скромна фіолетна медунка, що вітром тремтить, на джмелика чекаючи і з синяви запахи черпаючи?

Де ж ті воркотуни голуби дикі, що на восоких дубах воркотіли і наші молоді серця у тузі ранили, а ми терпіли ранньою весною серця?

Все це лиш мрії на канві мого рідного краю ткані.

Десь там, за мною дивина тужить.

І грозна горобини на стрімкій скелі над Прутом у Камені Довбуша, в тузі червоніючи, за моїм серцем виглядають.

Тут — лиш материнка та сама, що в нас; здоровим, гірким запахом напуває проміння сонця й мою душу.

**

Понуро, сухо, тихо, дуже самотньо у лісі. Горою гонить вітер ,верхами високих дерев хилитає. Де-де небо перезирає крізь віття й сонце кидає жовтаво-мідяні плями. І тиша! Така сіра й нудна, як ті стовбурі дерев. Під ногами листя, хвоя, ріща, гнилі пеньки, порохна. Лиш ворона дивно кряче; невдоволена, що я тут є.

Зовсім виразно чую, що цей ліс мене не хоче. Я ж цього лісу таки аж ні трішки не прагну; почувають так чужо й невигідно.

— Де ж ті шуми золотисті, що на них тіні свою тишу так дзвінко виграють?

— Де ж той дятель, хочете, хай: довбак!, що з такою запопадливістю виступує у стовбурі старих і спорохнявілих дубів і з різким галасом перелітає на іншого дуба?

— Де ж та спізнена зозуля, що, весело кукаючи, підступно гнізда чужого шукає?

— Де ж той деркач, що все дальше і глибше заманює вас у тайну і красу нашого лісу, як у милу оману життя?

— Де ж ті стіжечки мурайків, що рухомою, бронзовою скатертиною ворушаться на верху цих стіжечків і гострим квасом — як їх зачіпити! — сикають, людині чорстве здоровля даючи?

**

КОДА

Колібр, як мрія юних літ, прилітає й до дзвіночків припадає, нектари моєї душі випиваючи! Але — він не заступить: найкращого, і найбуйнішого, і найсуворішого на наших полонинах у Чорногорі, що всю свою силу з сонця п'є: чортополоха! . . .

Віндгем, Н. И.
2 -16 липня 1960 р.

З українського життя в Арґентині

ПРОЩАННЯ З МИСТЦЯМИ В БУЕНОС АЙРЕСІ

(сдо). 28 серпня в Централі Т-ва „Просвіта" в Б. Айресі відбулося численне прийняття на пошану Татіяни та Віктора Цимбалів та мистецького подружжя Надії та Сергія Макаренків. Останні належать до т. зв. нової еміґрації, до тої, що прибула до Арґентини вже по другій світовій війні, — в 1948 р. Натомість панство Цимбалів — з тих дуже нечисленних українських інтеліґентів, що опинилися в Арґентині не надто довго після прогри наших визвольних змагань, в яких п. В. Цимбал брав активну участь. Панство Макаренків, прибувши до Арґентини, в громадському житті значної участи не брали, присвятившись виключно мистецькій діяльності — п. Надія, як малярка пейзажистка, при чому її квіти та інші „натюр морт" мали успіх серед арґентинських споживачів мистецтва, а п. Сергій виробив собі добре ім'я, як портретист. Натомість панство Цимбалів з перших років свого перебування в Арґентині позначили своє життя великою громадською активністю, що й підкреслили численні промовці, що забирали слово під час прощального бенкету. Пані Тетяна виявила себе енерґійною організаторкою шкіл та різних імпрез, а особливо допомоги численним еміґрантам, що почали прибувати до Арґентини в 1947-1948 рр., без знання мови і взагалі місцевих обставин життя. Прибуваючи кораблями з Европи, наші еміґранти одним із перших — а то й першою — кого зустрічали з українців в порті, зустрічали власне п. Михайловську-Цимбал, що з невтомною енерґією присвячувалася клопотам над їх приміщенням та влаштовуванням. В. Цимбал, як великий знавець українського мистецтва і людина тонкого артистичного смаку, не жалував часу, праці й порад, щоб різні театральні та інші українські імпрези знаходилися на відповідному культурному рівені. Одночасно він співпрацював у наших видавництвах, і, як графік, займає визначне місце серед буеносайренських арґентинських мистців, здобуваючи собі на виставках золоті медалі та інші почесні відзначення. Визначні заслуги панства Цимбалів перед українською спільнотою в Арґентині відзначили в своїх промовах д-р Василь Іваницький від УЦР, п. Йосип Кузьмич від „Просвіти", Іван Кривий від Т-ва „Відродження", п. Н. Онацька від Союзу Українок, Гр. Голіян — від Спілки Науковців, Літераторів і Мистців, о. Балук від української католицької церкви на Вілля Аделіна, яку В. Цимбал прикрасив своїм запрестольним образом, інж. Ю. Крохмалюк-Тис, від Інформаційно-Видавничого Інституту, п. Іван Чарнецький — від „старої войни", давніх еміґрантів, що разом із панством Цимбалів ставили перші кроки на арґентинській землі та інші. Щоб залишити більш конкретну пам'ять про всю ту пороблену панством Цимбалами культурну працю, п. Йос. Кузьмич, як секретар „Просвіти", під загальні оплески всіх присутніх, вручив панству Цимбалів дипломні грамоти на почесних членів „Просвіти".

На закінчення, не можна не відмітити величезної праці, яку поклала для гідного вшанування наших мистців і громадян, що покидають Арґентину, від'їжджаючи до Північної Америки, Жіноча Секція Централі „Просвіти" на чолі з головою, п. Мушаковою, яка попрощала мистців зворушуючою промовою.

ПЕРША СЕСІЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ УЦР В ПОВНОМУ СКЛАДІ

(сдо). На 14 вересня ц. р. визначено першу сесію Головної Ради Української Центральної Репрезентації в Арґентині в новому складі. П'ятий Конґрес Українців Арґентини перевів в цій представницькій організації основні реформи, що мають на меті витворити з неї справжній „парлямент" української національної спільноти в Арґентині.

18 організацій, що входять в склад Української Центральної Репрезентації, представлені в Головній Раді двома категоріями представників — сталих, що обираються на час всієї каденції УЦР, себто на три роки, змінних, що мають бути звичайно головами Управ тих організацій, які змінюються на щорічних виборах. Організації, що мають понад 500 членів, але не мають філій, висилають до Головної Ради 2 сталих членів і одного змінного; організації, що мають менше 500 членів і не мають філій, висилають одного сталого і одного змінного представника; організації, що мають філії, (не менше трьох) — висилають — від Централі 5 сталих представників і 2 змінних, а філії зі свого боку висилають по одному сталому представникові.

На порядку денному першої сесії стоять такі важливі справи, як підготовка до Шевченківського року, установлення бюджету УЦР та розміри національного датку. Щодо Шевченківського року, то запроєктовано кампанію для вшанування пам'яті великого українського поета й громадянина поставленням йому пам'ятника на одній з площ Буенос Айресу. Як виявилося, всі українські організації в Арґентині підтримують цей проєкт, але необхідно обрати для цього спеціяльний Комітет, що провадив би переговори в цій справі з урядом Арґентини і з муніципалітетом Буенос Айресу. Проєкт пам'ятника мав би зробити відомий скульптор Кость Булдин, що свого часу оздобив своїми скульптурами чимало будівель і площ Києва, Харкова, Одеси, Дніпропетровська та інших міст України. Союз Українських Купців і Промисловців обіцює підтримати цю ідею своїми щедрими дарами. Крім того, запроєктовано і вже знаходиться в стадії реалізації створення при УЦР спеціяльного хору, що мав би виступати на Шевченківській Академії. Диригування ним доручено маестрові Стратейчукові, кол. директорові опери в Чернівцях.

РІДНА ШКОЛА В БУЕНОС АЙРЕСІ

(сдо) 31-го липня відбулася в Буенос Айресі конференція учителів усіх українських шкіл на терені великого (з околицями) Буенос Айресу під проводом шкільного референта УЦР, п. Ст. Липинського. Вибрано на ній управу шкільної референтури, як допоміжне тіло референтові, в складі п. Павлина Данчук-Валик, заступниця референта, Мир. Винницька — секретарка, і пп. Катерина Балук, Зиновія Бігун, Клава Курилець, Мих. Дяків і Ст. Лотоцький — члени.

Крім того, вирішено, щоб при кожній школі був Батьківський Гурток, а з них усіх має бути створений пізніше Центральний Рідношкільний Батьківський Гурток. На день 18-го вересня скликати нараду всіх батьків для обговорення справ, зв'язаних із вакаційною оселею, і заслухання доповідей, виготовлених членами Шк. Референтури. Вирішено також зорганізувати раз на місяць шкільні радіоавдиції, для яких відступається місце в годинній радіоавдиції, що провадиться тепер при радіовисильні „Колонія". Зареєстровано на нараді 14 шкіл, в яких вчиться 369 учнів. Навчають у них: релігії 4 священики і одна катехитка, а українознавства 23 учителі. Навчання відбувається по суботах, або в неділі. Найчисленніша школа про церкві оо. Василіян при вул. Курапаліґус, де вчиться в 8 клясах 103 учні. Бракує учителів для навчання старшої молоді (від 16 літ) — така школа функціонує тільки при централі „Відродження", де її провадить п. Н. Онацька. Але треба було б їх мати більше, при кожній церкві і організації, бо дуже багато цієї старшої молоді не вміє ані читати, ані писати по українському, бо свого часу не вчилася вона в рідних школах, і хоч ходить на українські „балі", через брак знання мови, все більше відчужується від української громади.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

З діяльности Метрополітального Відділу УККомітету Америки в Дітройті

Метрополітальний Відділ УККА в Дітройті почав свою працю під досвідченою та енергійною новою управою.

Наш Відділ взяв активну участь в цьогорічному Фестивалю Свободи. Панна Іванна Фон Драгінда виступала із своїми студентами-танцюристами, яких гучно оплескували, а Об'єднані Жіночі Організації дали показ наших культурних надбань. Для завершення святкування відбувся 28-го травня похід, в якому взяла участь наша молодь із Пласту та СУМА. На чолі походу їхали чотири відкриті прикрашені авта з українськими представниками і молодими красунями.

10-го липня відбувся успішний пікнік Метрополітального Відділу на оселі „Діброва".

17 липня наш Відділ взяв активну участь в отворенню Тижня Поневолених Націй. Промовляли конгресмени Бентлі та Махрович, які звернули увагу на збайдужіння американського громадянства до загроз світового комунізму. Вони закликали нас бути носіями правди про жахливу загрозу московського імперіялістичного комунізму. Голова Відділу УККА проф. д-р Тренд був секретарем Комітету Тижня Поневолених Націй та співавтором резолюції, яку відчитано та одноголосно принято.

Підготовляється Ювілейний Бенкет з нагоди 20-ліття існування УККА.

Зиновій Стельмах

Закінченян шкільного року в 8-ій клясі школи св. Юрія в Ню Йорку

Школа св. Юрія при українській греко-кат. парохії тої самої назви в Ню Йорку, якою завідують оо. Василіяни, відзначила 25-го червня 1960 р. закінчення шкільного року 8-ої кляси торжественною „градуацією".

Почалася вона о 4-ій годині по полудні мальовничим походом. 159 випускників, рекордове число за ввесь час існування школи, зодягнених у традиційні тоги й берети, — дівчата білі, а хлопці сині, — промаршували парами під проводом СС. Василіянок і світських учителів, у супроводі церковної окрестри, зі шкільного будинку до церкви. У церкві, вщерть виповненій випускниками та їхніми батьками і ріднею, парох і директор школи, о. д-р Юліян Катрій, ЧСВВ, відслужив Службу Божу та виголосив зворушливу проповідь. Нав'язуючи до мітичної розповіді про Геракля на розпутті, о. парох вказав випускникам шлях, що його вони повинні вибрати в дальшому житті, зберігаючи в своїх молодечих серцях вірність, любов і вдячність до Бога, батьків і українського народу. Всі випускники приступили під час Служби Божої до св. Причастя. Після Богослужби відбулася в церкві роздача дипломів.

Дальша частина цього радісного свята проходила в чепурно прикрашеній шкільній авдиторії. На сцені, замаєній американським, українським та папським прапорами, уставилися лавами ґрадуанти, окремо дівчата та хлопці. Їхні батьки й родина, поверх 600 осіб, зайняли місця при гарно накритих і заставлених столах. Ґрадуанти проспівали в супроводі фортепіяну американський державний гимн і декілька пісень, закінчуючи цей виступ піснею-молитвою: „Боже Великий, Творче всесвіту". Фортепіяновий супровід виконав майстерно колишній учень тієї школи, Андрій Шуль.

Промовляли випускники Степан Грегус англійською та Арета Коваль українською мовами. Сердечними словами вони дякували: о. ігуменові О. Засійбіді за переведення будови величавого на всю метрополію шкільного будинку; пароховi і директорові школи о. Юліянові Катрієві і управительці її Сестрі Емелії за провід і щире піклування школою, а також всім учителькам і учителям, монахиням і світським за жертвенні труди при навчанні. До слів подяки вони долучили слова прощання зі школою, в якій всі вони вчилися повних 9 років, від передшкілля аж до 8-ої кляси.

о. директор Катрій роздав нагороди відмінникам. Дві перші нагороди для найкращого учня і найкращої учениці одержали: Юрій Карпінський і Арета Коваль. Дальші важніші нагороди дістали ще: за релігію — Маріянна Шумилович; за витривалу пильність — Роксоляна Хабурська; за українську мову й зацікавлення українською культурою — Марія Кіра і Оксана Козак, та за інші предмети навчання: Андрій Антошків, Роман Бадяк, Марта Білан, Ольга Гладун, Степан Грегус, Роман Гуда, Михайлина Гузар, Ярослава Дементюк, Богдан Денисик, Йосип Дідик, Надія Качун, Ольга Кіра, Евген Котлярчук, Дарія Красівська, Ольга Кривоніс, Ірина Лукіянська, Віра Маслович, Ярослав Михайлюк, Орест Оприско, Марія Саламашак, Ольга Сиван, Орися Скопюк, Ольга Скрента, Роман Сулима, Богдан Туринський, Ярослав Удич, Зенон Ушак, Марія Фінк, Наталія Худа, Лукіянна Цвях, Марія Ціхоцька, Марія Чавалко, Юлія Чубак, Надія Яворів. Деякі з них одержали по дві, а то й по три нагороди.

Одною з нагород за українську мову й культуру була повна трилогія Б. Лепкого п. н. „Мазепа". Її фундатором був відомий патріот, п. Гриць Яремчук, який крім того подарував школі ще 200 інших українських книжок. Їх роздано всім випускникам.

Далі слідувала перекуска. При почесному столі засіли священики, монахині і вчительський збір та гості. о. ігумен Засійбіда провів молитву. Він пригадав випускникам, що вони й надалі, після закінчення тієї школи, мають залишитися парохіянами парохії св. Юрія і брати чинну участь у церковній і громадській праці. Зокрема згадав про потребу викінчення горішніх поверхів нового шкільного будинку. Другим промовцем був о. парох Катрій. З покликом на латинське прислів'я: „Вчимося не для школи, але для життя", закликав ґрадуантів, щоб вони в дальших студіях, наполегливою працею поглиблювали своє знання та через те стали корисними членами рідної спільноти і принесли славу своїй Церкві і Нації. При цьому заохочував їх посвятитися священичому й монашому станові. Коротке слово від імені батьків виголосив д-р Іван Козак. Приєднуючись до подяки дітей для оо. ігумена і пароха, сестри управительки та всього вчительського збору, згадав зокрема теплим словом учителів: Надію Литвиненко й Івана Близнака, які вчили ґрадуантів української мови і історії. Ґрадуантам же звернув увагу на три символи, що зображені у величавому будинкові школи св. Юрія, яка була їхньою першою школою та яку вони покидають. Цими символами є хрест, як знам'я св. прадідної віри української, образ св. Юрія Переможця, як символ незакінченої досі визвольної боротьби України та слова Т. Шевченка: „Учітеся, брати мої", як пламенний заклик до любови і пошани для рідної мови, традиції і культури. Власне ці символи повинні стати дороговказами ґрадуантів на їхньому життьовому шляху. Прямуючи за ними, вони ніколи не зійдуть на манівці, але напевне дійдуть до нашої Великої Мети, до Єдиної Самостійної Соборної Незалежної Української Держави.

Відспіванням усіми приявними українського національного гимну, закінчилося це зворушливе шкільне свято, що залишило в усіх глибоке враження.

І. К.

Буйволи канадійських степів

Колись на канадійських степах від центральної Манітоби по високогір'я, дещо на схід від Скелистих гір в Алберті, блукали мільйони буйволів. Перші поселенці в західніх районах Канади розказували про тисячі побілілих костей буйволів, що їх вони знаходили в степах. Та це все, що залишилося з тих численних стад буйволів: їх винищили безжалісно мисливці, для яких найціннішою була буйволяча шкіра. Слово „боффало" зустрічаємо часто як назви місцевостей: — Баффало Горн, Баффало Неррове, Баффало Мавнд, або таке як — „Пайл оф боунс" (купа костей) у Саскачевані. Степові індіяни, які не були звіроловами, як лісові індіяни дальше на схід і північ, але мисливцями, незвичайно, цінили буйволів, бо це було головне джерело їхнього постачання м'яса та шкір на одежу і шатра. Один з чільних ватажків саскачеванських індіян, називався „ватажок Паундмейкер", цебто „виробник загород для буйволів".

Протягом сотень років, аж до приходу білої людини, ці степові індіяни, переважно члени індіянської конфедерації племен блекфут, полювали на буйволів, наздоганяючи їх на своїх швидконогих міцних індіянських кониках. Але й індіяни не завжди застосовували раціональну господарку в мисливстві: нерідко вони заганяли стада буйволів у пропасть узгір Сайперс у південному Саскачевані. Знявши шкіри з убитих і поранених звірят, індіяни залишали більшість м'яса, яке знищувалось. Зокрема це ділялось після того, коли індіяни побачили, які користі дає їм продаж шкір білим торгівцям. Станції Компанії Гадсон Бей були розташовані у важливих пунктах і тому було можливо реґулювати цю торгівлю і мисливство. Однак вовки та інші хижаки, напр. ведмеді ґризлі, також винищували буйволів. Решту довершували степові пожари, які винищували трави — головну поживу буйволів, та висушували степові потічки, що служили буйволам за водопій.

Полювання на буйволів вимагало неабиякої зручности, бо буйвіл міг бігти так швидко, як індіянський кінь. Не можна було стріляти безперебірливо, бо постріл міг сполошити стадо, яке розчавило б мисливця. Ще в 1874 році, коли перші відділи Королівської Канадійської Кінної Поліції вирушили в західні райони Канади, вони застали численні стада буйволів. Часто джерела води на степу були занечищувані буйволами і люди не могли користуватись цією водою. З цієї самої причини непридатними були й пасовиська для коней. Швидко поліцисти навчилися від індіян використовувати буйволячі кізяки на паливо, за яке було тяжко в бездеревних степах. Під час просування на захід кінні поліцисти натрапили на одну з багатьох мисливських груп, яка складалася з білих людей і метисів; такі мисливські групи постійно вибиралися на полювання з Вінніпеґу в далекі західні райони. З буйволячих шкір виробляли теплі зимові пальта, тому цей рід мисливства дуже поплачувався і водночас засуджував на винищення багаті стада буйволів. Одна така мисливська група вбивала приблизно 100 буйволів на день. Після двомісячного полювання вони транспортували возами до Вінніпеґу тисячі буйволячих шкір.

Кінні поліцисти незабаром також довідалися, що з цих шкір можна виробляти теплі штани і зимові пальта, бо зими в степових районах бувають дуже гострі. Британські землеміри, які від 1872 до 1874 року визначували 49-ту паралелю як американсько-канадійський кордон, також мали добру причину запам'ятати тогочасні стада буйволів: вони залюбки розбивали штучні горбки, висипані для відмічання кордону; тому в 1875 році довелося всюди здовж кордону вставити залізні стовпи на степу.

Первісні степові буйволи вже давно цілковито вигинули; в останніх 1870-их роках в Алберті залишилося лише одне мале стадо буйволів, саме в районі форту Меклавд. Буйволи, що їх можна бачити сьогодні в Вуд Баффало Парку, поблизу Форт Смит на Північно-Західніх Територіях, це переважно лісові буйволи — темношкурі великі звірі, вагою до 2,000 фунтів і 12 стіп завдовжки. В роки від 1923 до 1927 понад 6,000 степових буйволів перевезено в той район з Державного заповідника на півдні Алберти. Той заповідник засновано в 1910 році для збереження малого стада степових буйволів, що його одержала Канада зі заповідника в Єловставні, Вайомінґ, ЗДА. В заповіднику лісових буйволів на Північно-Західніх Територіях обидві ці породи схрещено, з часом вони розмножились до тієї міри, що влада дозволила нещодавно мисливцям провести контрольоване полювання на буйволів.

„Канадійська Сцена"

Короткі Вістки

● **Сенеґальський президент** Мамаду Дія відлетів з Ню Йорку назад через Париж до Сенеґалю, невдоволений, що ЗДА не підтримали в Об'єднаних Націях негайно Сенеґальської республіки, яка відділилась від федерації Малі, а заступають думку, що треба зберегти ту федерацію. Дві недавні муринські колонії Франції, Сенеґаль і Судан, створили федерацію Малі і зголосили просьбу на прийняття їх до Об'єднаних Націй. Але ще поки та просьба була полагоджена, Сенеґаль заявив себе незалежним від Судану, а Франція ту незалежність визнала, Судан заклав протест, а Америка покищо чекає, чим той спір закінчиться.

● **У Катандзі,** конґолійській провінції, де править прем'єр чи „президент" Мойсе Чомбе, бельгійці все ще втримують на ходу все державне життя. Коли б відійшли бельгійські старшини, урядовців і техніки, то військо опинилось би без командного складу, стали б залізниці і електрівні та настав би повний хаос. Водночас большевики та конґолійські демагоги типу Люмумби кричать, щоб бельгійські „колоніяльні імперіялісти" негайно винеслись з Конґа.

● **Важко є сказати,** хто буде членами кабінету нового президента, якого мають вибрати 8-го вересня, але вже тепер передбачають, що секретарем оборони в кабінеті Ніксона мав би бути теперішній голова Комісії Атомової Енерґії Джан А. Мек-Кон.

Тарас Хархаліс — новий український інженер

Українська професійна громада в ЗДА поповнилась новою фаховою силою, приймаючи в свої ряди нового, молодого інженера Тараса Хархаліса з Балтімору, Мериленд.

Інж. Тарас Хархаліс

Т. Хархаліс, син колишнього директора молочарні в Яворові — Остапа і учительки зі Здолбунівщини — Марії Хархалісів, народився в 1935 р. в Яворові (Зах. Україна). Початкову освіту здобував в школі ім. Тараса Шевченка в Яворові, згодом в Цуфенгавзені (Німеччина), а закінчив середню освіту в Балтіморському Політехнічному Інституті в Балтіморі в 1955 р. Студії закінчив на Мерилендському університеті, здобуваючи ступінь Б. С. цивільної інженерії.

Т. Хархаліс брав активну участь в університетському житті, будучи членом Варсіті М Клюбу, АСЦЕ, співкапітаном футбольної дружини університету.

В українському житті Тарас брав активну участь від дитинства, стаючи пластуном ще в Німеччині, а згодом в Балтіморі був гуртковим юнаків.

Від самого початку створення Української Студентської громади в Балтіморі він був її активним членом та членом управ в усіх каденціях, почавши від 1955 р. Тепер виконує обов'язки голови УСГ. В складі делеґації балтіморської Студентської Громади, брав він участь в усіх Конґресах СУСТА, як рівнож в танцювальному гуртку, виступаючи багато разів на Мерилендському університеті і університетах Вашингтону.

Крім фахових студій Т. Хархаліс цікавиться зокрема історією українських визвольних змагань і українською літературою, чому присвячує багато вільного часу.

Тарас Хархаліс, як і його батьки, є членами 320 Відділу УНСоюзу в Балтіморі.

П. Ч.

Імпрези в осінньому сезоні в Шикаґо

З імпрез, що їх заплянували наші Шикаґовські організації в близькому осінньому сезоні, відмічуємо: 25 вересня — Показ моди, — влаштовує 22-ий Відділ Союзу Українок, заля СУМА, Північ; Ювілейний Концерт Чоловічого Хору „Сурма" — 1 жовтня, в залі Шопена; 50-літній Ювілей УРСоюзу — 9 жовтня в залі Шопена: „Українське староукраєве весілля" — дає Допомогове Т-во Українських Жінок 23 жовтня; Листопадова Академія — заля св. Николая — 30 жовтня — Ліґа А. У. П., Обжинки і Міжнаціональний Фестиваль та Ярмарок — 12 і 13 листопада в залі Нейві Пір — організує місто Шикаґо при співучасті різних національних груп, в тому й української, 12 листопада виступить „Веселий Львів" — організує Клюб Львов'ян в залі Шопена; 25, 26 і 27 листопада — 25-ліття Парохіяльної Школи св. Николая в залі св. Николая; 29 листопада — Українське Різдво — Промисловий Музей — заходом 22-го Відділу „Союзу Українок"; 4 грудня Концерт піяністки Люби Жук з Канади в залі св. Николая, організує Ліґа А. У. П.

Цей список заплянованих імпрез, можливо неповний, вибрали ми з календаря імпрез, що їх веде Ліґа А. У. П., де їх добровільно зголошують наші організації в Шикаґо, щоб у власному інтересі оминути непотрібних подвійних, а то й потрійних імпрез в одному дні.

В. Н.

Кирило Цепенда

диригент хору „ТРЕМБІТА"

з нагоди виступить на імпрезах

ВИСТАВКИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА у ДІТРОЙТІ.

Український Літературно-Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 23-го вересня ц. р., на відкриття осіннього сезону відбудеться „Вечір повакаційних вражень". Беруть участь: Ольга Соневицька, Квітка Стецюк й Іван Керницький. Передбачені теж несподівані виступи. Початок о год. 8-ій вечора.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Спорт

ВДАЛИЙ ДЕБЮТ УСК-У В „ОБЕРЛІЗІ"

УСК Ню Йорк — ДСК Бруклин 1:1 (0:0).

УСК Ню Йорк: А. Голуб, А. Олинець, Р. Підгорецький, Є. Чижович, Г. Гілермо, О. Наливайко, В. Шмотолоха, М. Вітюк, С. Шмотолоха (В. Ґной, В. Паркер), Р. Стокгаммер, Я. Василькевич. Ворота для УСК-у 85 хв. Р. Стокгаммер. Глядачів: 450. Суддя: Шпіґель (головний), Богачик, Ґеснер.

Неділя, 18 вересня 1960. — Український Спортовий Майдан.

Найбільше відповідно було б назвати цю рецензію „Роман Підгорецький, Роман Підгорецький і ще раз Роман Підгорецький . . ." — Довголітній вірний змагун УСК-у, якого мрія, як багатьох інших, бачити УСК в „Оберлізі" — сповнилася. Він заграв одні з найкращих футбольних змагань своєї кар'єри. Він вкоронував свою гру фактом, що в першій половині вибив 3 ворота — три певні ґолі!

Мабуть найкраще змальовує атмосферу перед самими змаганнями те, що ми бачили на площі повний склад ДСК Бруклину і провізоричний склад УСК-у із двома змагунами резерви, і тому наш „пул": С. Качмарський „пророкував" 2-1 для УСК-у, Я. Балабан 3:1 Бруклин, В. Костюк 2:1 — УСК, Є. Голюка 2:2, В. Шикиринець 5:1 і автор цих рядків 4:1 для Бруклину. Вислід змагань показав, що „вовк" — ДСК Бруклин — не такий страшний, як ми його „змалювали". Самі змагання показали, що сезон почався заскоро для обидвох дружин, вони не були ще приготовані. Маючи добрий склад із минулого сезону, ДСК Бруклин переважав як і ми сподівалися, дружиново, але цієї неділі натрапив на УСК з щастям і великим футбольним серцем. Коли в 16 хв. суддя Шпіґель дав проблематичного карного до нас, якого не використав Бруклин, і коли Р. Підгорецький три рази підряд врятував на лінії, то ми відчули, що УСК є „в бизнесі". І в 85 хв. Руді Стокгаммер подав довгий м'яч на підворітне поле, воротар противника „перерахувався" і вже не міг зловити м'яча перед ворітною лінією. 1:0 для УСК-у! Перший ґоль УСК-у в „Оберлізі". Надія на виграну! Але . . . дві хвилини до кінця змагань, мале згущеннвя перед воротами УСК-у і мимо зусиль блискучого А. Голуба прийшло вирівнання, а незадовго і кінець змагань. Вислід дебюту УСК-у зовсім задовільний.

Найкраще в УСК-у подобалося оборонне тріо: Голуб, Олинець і Підгорецький та права сторона нападу: Вітюк і В. Шмотолоха. Зовсім випадав з образу середущий помічник Гілермо. О. Наливайкові належиться признання, що помимо хвороби давав із себе все. Нарешті прийшов той час, щоб деякі симпатики залишили цього змагуна в спокою і знайшли собі якусь нову „жертву", коли це їм конечне до життя. Дебют Є. Чижовича в УСК-у вдалий, коли врахувати дві недоспані ночі.

В передзмаґу Резерва УСК-у здобула дві точки без бою, резерва ДСК Бруклин не зявилася на площу.

Коротко про життя в УСК-у.

● В п'ятницю, 16 вересня ц. р. прощали друзі й симпатики довголітнього „штопера" УСК-у Ігоря Гаврилюка, що від'їхав на студії геології до Теннессі. Багато успіхів, дорогий Ігоре, і скорого повороту до нас!

● Минулого тижня приїхав до Ню Йорку з Арґентини один із трьох законтрактованих змагунів — Петро Черемха, що них УСК-ом українських змагунів виступить в УСК-у вже в наступних змаганнях.

Роман Лисняк

Основи формування української мови

Під такою назвою у виданні НТШ вийшла нова праця проф. П. Ковалева, присвячена питанню походження та формування української мови. В праці підсумовується ввесь попередній матеріял з історії східньослов'янських мов і зокремза української мови з висновками автора, опертими на найновіших даних сучасної науки. Теоретичні міркування автора стверджуються мовними фактами в основних розділах з історії української мови, в галузі фонетики, морфології й синтакси.

В основу своєї праці автор поклав методологічну засаду — шукання в мові не зовнішніх ознак, спільних з ознаками в інших, сусідніх мовах, а внутрішніх її особливостей, що творять цілу систему, відмітну від інших мовних систем. Це дало підставу авторові зробити висновок, що зокрема українська мова, як система, сягає своїм походженням далекої давнини.

Як видно з передмови, автор присвятив свою працю як студентам - філологам, так і всім тим, хто цікавиться проблемами історії східньослов'янських мов та зокрема історії української мови, хто теоретично і практично стикається з цими проблемами. Читач знайде тут відповіді на всі питання, що стосуються основних розділів з історії української мови та її походження.

Вкінці книги подано резюме англійською мовою та список використаної наукової літератури. Книжка добре оформлена, в твердій оправі з золотими відтисками. — Ціна 5 дол.

Замовлення разом з чеками чи поштовими переказами посилати на адресу:

Shevchenko Scientific Society
302-304 West 13th Street
New York 14, N.Y.

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

АТОМОВА ЕНЕРҐІЯ — РУШІЙНА СИЛА БУДУЧЧИНИ

Атомова енерґія якою нароблено багато розголосу почавши від вибухів „атомної бомби" в минулій світовій війні, — починає вживатися як рушійна сила різних апаратів, які пристосовано до корисних і мирних цілей.

Починаючи від американського підводного човна „Навтілюса", що недавно відбув безперервну подорож довкола світу не випливаючи ні один раз на поверхню, — Америка почала будувати корабель-літаконосець, який обслуговуватиме атомова енерґія, і його будова буде коштувати понад 300 мільйонів долярів. Крім цього є вже льокомотива, автомобіль, годинник, а також цілий ряд воєнних апаратів, які порушуються при помочі атомової енерґії, яка є потужна, але в дотеперішніх відносинах досить коштовна.

Фізик Р. Міллер повідомляє про можливості спорудження „атомових батерій", які розмірами не будуть більші, як ґузик від сорочки, а зможуть вони на протязі кількадесяти років порушувати годинники, радіо-апарати, нічні кишенькові лямпи, а навіть кишенькові телефони, якими буде можна скомунікуватися навіть на найдальшу віддаль.

Американський спеціяліст в дослідах атомової енергії С. Л. Нелзон заповідає, що в недалекій будуччині все центральне огрівання фабрик та хмародерів буде виконуватися при помочі атомової енерґії, що буде корисне тому, що такий спосіб огрівання не виділяє диму, саджі, попелу та вогкости, які відбиваються шкідливо на здоров'ю населення.

ВІЙНА МАЄ ШКІДЛИВІ НАСЛІДКИ

Загально стверджено, що війна приносить під кожним оглядом шкідливі наслідки, не лише для тих, що беруть в ній активну участь, без огляду на те, чи вони вийдуть з неї переможцями чи переможеними, а взагалі для всього людства.

Переведені досліди устійнюють, що війна приносить не лише знищення та матеріяльні страти, а найловніше це те, що вона є головною причиною морального зіпсуття не лише тих народів, що війну програли, а також і тих, що вийшли з неї переможцями, чи були невтральні.

Професор Ґеорґ Гуер наводить, що внаслідок минулої світової війни аморальність серед молоді збільшилася 4 рази, а навіть в тих державах, що були далеко від воєнних дій, злочини подвоїлися, так, що загроза для будуччини молоді є тепер міжнародною проблемою. Треба негайних заходів для піднесення етики та моралі серед молодого покоління.

М. Данилишин

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА

Західня Німеччина не хоче загострювати спір за Берлін перед виборами в ЗДА

Бонн. — Обидві найбільші західньо-німецькі партії, урядова Християнсько - демократична й опозиційна Соціялістична — погодились, щоб не відбувати запляноваго відкриття нової сесії західньо-німецького парляменту в Західньому Берліні — поки не відбудуться листопадові вибори в З'єдинених Державах. Ця справа викликала спір між західньо-німецькими політиками, бо Хрущов загрозив, що коли б західньо-німецький „бундестаґ" відбув своє перше маніфестаційне засідання в Західньому Берліні, то він уважатиме це за провокацію, на яку відповість підписанням сепаратного мирового договору з східньо-німецькими комуністами, віддаючи їм всю зверхність над комунікаційними шляхами, які ведуть до Західнього Берліну через комуністичну територію. Були поділені думки, чи краща тактика — не піддаватись большевицькому шантажеві, чи може „не вартча шкірка за виправку" і краще в теперішній міжнародній ситуації не провокувати нової кризи. Зроблена угода між двома партіями має за основу переконання, що з вибором нового президента ЗДА зміниться ситуація: або ЗДА вестимуть енергійнішу політику супроти Москви і підтримають в більшій мірі німців у справі Берліну, або покращають американсько - совєтські взаємини й облегшає комуністичний натиск на Берлін.

Франція покликає мішані комісії для студій над проблемами Альжиру

Париж. — У виконанні заповіді президента де Голя з-перед року, французький уряд сформував покищо першу з чотирьох запляновавих комісій із европейських та мусульманських альжирців для студій над проблемами Альжиру. Ця перша комісія складається з 33-х осіб, при чому дві треті становлять мусульмани, а одну третю европейці. Вона має за завдання перестудіювати проблеми хліборобства і всі інші, зв'язані із альжирським селом. Інші три комісії студіюватимуть справи міські, шкільництва, адміністрації, промислу і взаємин між европейцями й арабами. Проте ці комісії матимуть тільки дорадчий характер. Тим часом в Альжирі і у Франції продовжуються палкі спори довкола політики режиму де Голя супроти Альжиру. З гострою критикою тієї політики виступив колишній головний командант французьких збройних сил в Альжирі, кол. шеф штабу французької армії, ген. Рауль Салян, що його де Голь спершу переніс з Альжиру на репревентаційне становище до Парижу, а потім спенсіонував. Салян осів в Альжирі та очолив праву організацію французьких комбатантів, ворожих концепції „Альжирського Альжиру" та прихильників гасла „Французького Альжиру". Військовий міністер Пієр Месмер викликав ген. Саляна до Парижу, щоб він виправдався з своїх публічних виступів проти уряду.

Кеннеді остерігає проти втрати Африки в користь комуністів

Вашинґтон. — Демократичний кандидат на президента сенатор Джан Ф. Кеннеді в телевізійному інтерв'ю сказав, що прем'єр Хрущов прибув тому до Ню Йорку на генеральну асамблею Об'єднаних Націй, щоб тут поширити комуністичні впливи між представниками африканських держав. Хрущов доцінює значення нових африканських держав, які мають голос в ОН, а яких ЗДА досі іґнорували. Сен. Кеннеді казав, що не можна байдужно ставитися до тих країн і тепер від них вимагати, щоб вони йшли разом із нами і були нашими приятелями. Виходить дивовижна ситуація, ті африканські країни вважають нас за ворогів, хоч ми є їхніми щирими приятелями. Ті самі країни дивляться на комуністів як на своїх приятелів, хоч вони є імперіялістами і не думають про те, щоб підтримувати на довшу мету національні держави. Ф. Д. Рузвелт казав, промовляти лагідно, але тримати за плечима кий, ми зробили противно, кричали голосно, але за нашими словами не було сили. Сен. Кеннеді сказав був давніше, що Хрущов має такі чотири цілі на сесії генеральної асамблеї ОН: бути чемпіоном миру і роззброєння; використовувати проблему колоніялізму в Африці; чванитися вищістю комуністичної системи та роз'єднати американський нарід під час виборчої кампанії.

Книжка про хрущовську стратегію та її значення для Америки

Вашинґтон. — Дослідний Інститут Закордонної Політики при Пенсилвенійському університеті видав брошурку під заголовком „Хрущовська стратегія і її значення для Америки", в якій пишеться про те, як то Хрущов старається обдурити світ, щоб здійснити свої пляни запанувати над світом. Хрущов кричить про роззброєння, але він хотів би роззброїти ЗДА і Захід, а не себе. Роззброєння — це насонний порошок для вільного світу, щоб він проспав той час, коли комуністи будуть вести підготовку до опанування світу. Комуністи говорять про роззброєння від 1927-го року, коли то Максим Літвінов запропонував був на конференці в Женеві те саме, про що заговорив Хрущов, приїхавши 18-го вересня до Ню Йорку, і про що говорив в ОН в Ню Йорку минулого року, згадуючи Женеву з 1927-го року Але в книжечці про Хрущовську стратегію говориться про те, що Літвінов в 1928 році казав на Конґресі Комуністичного Інтернаціоналу в Москві, що „ціллю СССР не є поширювати пацифістичні ілюзії, тільки їх нищити, бо роззброєння і ліквідація війни можливі є тільки тоді, коли знищений буде капіталізм". Так говорять документи про мир і роззброєння та про коекзистенцію комунізму із капіталістичними державами. Хрущов знов хоче обдурювати ЗДА і Захід, але завжди не можна їздити на брехні.

● Секретар праці Джеймс П. Мічелл заявив, що самі демократи порушують релігійну проблему свого президентського кандидата, бо хочуть тим способом здобути голоси негритянських, жидівських і католицьких виборців, мовляв — республіканці є релігійними фанатиками і підтримують релігійну сеґреґацію.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Дністер", Відд. 430, повідомляє своїх членів, що побір вкладок за місяць вересень відбудеться в суботу, 24-го вересня 1960 р., в Укр. Клюбі, при 23-ій і Брави вул, в год. від 7:30 до 9:30 веч., і в неділю, 25-го вересня 1960, в Укр. Клюбі, при 847 Н. Френклін вул., в год. від 11:30 до 1:30 по пол. Просимо всіх членів прибути і вирівняти свої вкладки та забрати чеки-дивіденди. — О. Бакай.

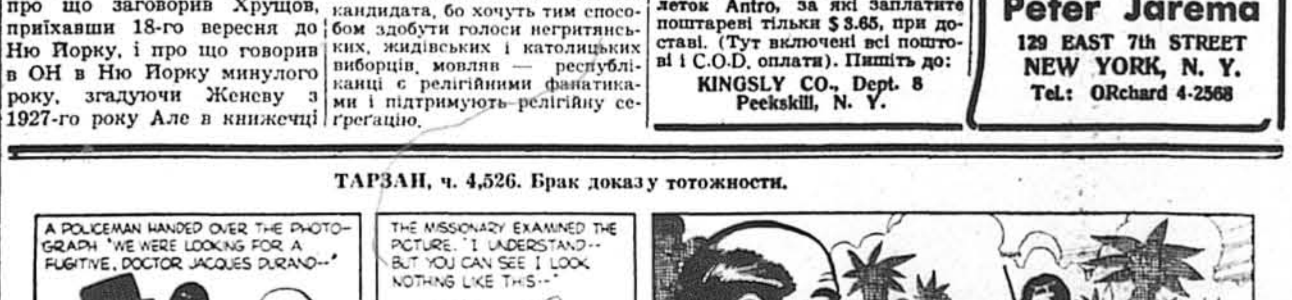
Посмертні згадки

Володимир МЕДЗАК, — член Т-ва ім. Д. Вітовського, Відд. 301 УНСоюзу в Шикаґо, Илл., несподівано відійшов у Вічність в дні 2-го вересня 1960 року, на 53-му році життя. Покійний народився 1907 р., в селі Оплісько, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив в 1952 році. Полишив у горю і смутку дружину Стефанію, доньку Надію у рідному краю та стриєчних братів. Похорон відбувся 6-го вересня 1960 р., при великій участі Родини та Членів Відділу, з пох. заведення до Катедри св. Володимира, а звідси на цвинтар в Elmwood Park. — В. П. П.!
П. Врублівський, секр.

Олена ЛУПАНЬ, з дому ҐАБРІВСЬКА, членкиня Т-ва ім. І. Франка, Відд. 334 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, упокоїлася в Бозі дня 27-го серпня 1960 р. Покійна народ. 1890 р., в селі Березів, пов. Ст. Самбір, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила в 1909 році. Чоловік Покійної помер у 1944 р. Полишила у смутку синів: Петра і Николая з дружинами, доньки: Стефанію і Ольгу з чоловіками, 6 внуків та брата в краю. Похорон відбувся в дні 30-го серпня 1960 р., з похороного заведення до УПЦ св. Володимира, а звідси, при участі Родини, Членів Т-ва, Свояків і Приятелів, на цвинтар Бруклин Гайтс. — Вічна Їй Пам'ять.
Ст. Бохонок, секр.

Михайло КИСІЛЬ, член Відд. 374 УНСоюзу в Бостоні, Мас., помер в дні 19-го серпня 1960 року, на 65-му році життя. Покійний полишив у глибокому смутку дружину Пелягію, брата Миколу, сестру Марію в Америці та сестри і брата на Україні. Покійний брав живу участь в громадському житті Бостону, м. ін. був головою Пласт-Прияту, членом Спілки Української Молоді, секретарем Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, довголітнім касиром УККА та збірщиком Нац. Фонду. Покійний народився в селі Жнятині, 1895 року. По закінченні Учительської Семінарії був управителем школи в селі Раківці, Підгаєцького повіту. В роках Визвольних Змагань був старшиною УГА. До ЗДА прибув 1949 р. і зараз вписався у члени УНСоюзу. Похорон відбувся 23-го серпня 1960 р., при численній участі українців м. Бостону. Похоронено Його на цвинтарі св. Михаїла в Mattapan, Mass. — В. Й. П.!
Управа Відділу

ТАРЗАН, ч. 4,526. Брак доказу тотожности.

Поліцист подав фотографію. — Ми шукаємо за втікачем, доктором Жаком Дюрандом...

Місіонар оглянув світлину. — Я розумію . . . Але ви можете бачити, що я не є до нього подібним . . .

— Не маєте ви жадних інших засобів до ствердження тотожности? — запитав він хитро. — Ні, — турбувалася поліція.